

गव्यत् इन्द्रम् RV. 4, 33, 1. नि गव्यता मनसा मेडु र्केः कृण्वानासौ धमृतत्वाय गानुम् 3, 31, 9. — 3) *kampfustig*: गव्यता द्वा र्जना RV. 1, 131, 3. ये गव्यता मनसा शत्रुमाद्भुः 6, 46, 10. प्राचा गव्यतः पृथुपर्शवो ययुः 7, 83, 1. रथ 8, 2, 35. प्र सैनानोः शूरो अये रथानां गव्यत्रैति 9, 96, 1.

1. गव्य (von गो) 1) adj. aus Rindern, Kühen bestehend; aus Milch bestehend P. 5, 1, 2, 39. उर्व RV. 1, 72, 8. 3, 32, 16. पशु 5, 61, 5. व्रज 1, 131, 3. राधस् 5, 32, 17. 6, 44, 12. मवानि 7, 67, 9. गव्यान्यश्यां सृक्ष्वा 8, 34, 14. 62, 15. श्राज्ञि 4, 58, 10. वस्त्राणि 9, 8, 6. कृविस् MBu. 13, 3321. von der Kuh (dem Rinde) kommend P. 4, 3, 160. AK. 2, 9, 50. TRIK. 3, 3, 309. H. 1273. an. 2, 354. MED. j. 16. घृत VS. 35, 17. 23, 8. अग्नि Pār. GRUJ. 2, 4. कोश MBh. 4, 1337. विषाणकोश 1, 5370. पयस् 13, 707. M. 3, 271. Suçr. 1, 174, 20. दधि 178, 3. सर्पिस् 180, 15. मोस 204, 2. MBu. 8, 2050. 13, 4247. fg. पेयुष M. 3, 6. पञ्चगव्य n. die fünf von der Kuh kommenden Dinge: Milch, gekäste Milch, Butter, Urin, Dünger M. 11, 165. PAÑKAT. III, 119. — für die Kuh geeignet TRIK. 3, 3, 309. H. an. MED. der Kuh geheiligt, die Kuh verehrend P. 4, 1, 85, VArtt. 9, Sch. — 2) m. N. pr. eines Volkes im Norden von Madhjadēça VARĀH. BṚH. S. 14, 28. — 3) n. a) Rindvieh: षष्टिः सृक्ष्मनु गव्यमागात् RV. 1, 126, 3. उदो गव्यं सृजति सर्वभिर्धुनिः Kuhheerde 5, 34, 8. — b) Weideplatz: गव्यं मीमांसमानाः पृच्छन्ति सन्ति तत्रोषाः इति AIR. Br. 4, 28. यत्र गव्यमभयं स्यात् (vgl. उर्वो गव्युतिमभयं च नस्कृधि RV. öfters) LĪṬI. 10, 17, 4. — c) Kuhmilch TRIK. 2, 9, 16. H. c. 98. KUMĀRAS. 7, 72. — d) Bogensehne TRIK. 3, 3, 309. H. an. MED. Nach H. 776 auch गव्या f. — c) eine Art Färbestoff (vgl. गव्या unter 2. गव्य). H. an. MED. — Vgl. सुगव्य.

2. गव्य (wie eben) 1) adj. zum Rindergeschlecht gehörig, aus Rindern oder Kühen bestehend, vom Rinde oder von der Kuh kommend: चतुर्विंशतिं वैवैतान्गव्यानात्मभेत् (sc. पशून्) ÇAT. Br. 13, 5, 3, 11. नैते सर्वे पशवो यदज्ञावयश्चारण्याश्चैते वै सर्वे पशवो यद्व्याः इति गव्या (weibliche Thiere) उत्तमे ऽकृत्नात्मभेत् 3, 2, 3. एकादश प्रातर्गव्याः पशवश्चालम्भ्यते TS. 5, 6, 23, 1. वस्त्रा इV. 8, 1, 17. राधोस्वश्यां गव्या 5, 79, 7. एते सोमा अग्नि गव्या सृक्ष्वा (असृशन्) 9, 87, 5. अग्निं श्रितो तिरश्चतां गव्यां त्रिगात्याव्यां 14, 6. — 2) f. या a) Kuhheerde P. 4, 2, 50. AK. 2, 9, 60. TRIK. 3, 3, 309. H. 1421. an. 2, 354. MED. j. 16. — b) ein best. Längenmaass, = गव्युति oder 2 Kroça H. 888. H. an. — c) Bogensehne H. 776. — d) ein best. Färbestoff (s. गौराचना) RĀĠAN. im ÇKD. गव्यदृढ dass. VJURP. 137. — Die erste Bed. vom f. gehört dem Accente nach hierher, ob es auch mit den andern der Fall sei, können wir nicht bestimmen. Da uns der Accent nicht überall leiten konnte, haben wir zur leichteren Uebersicht bei diesem Artikel alle Bedd. des f., bei dem vorhergehenden alle des n. zusammengestellt und diesem auch das m. beigefügt, da गव्य nach den Grammatikern einen weitern Umfang hat. Das auf गव्य zurückgehende गव्या s. besonders.

गव्यदृढ s. u. 2. गव्य 2, d.

गव्यय (von 2. गव्य) adj. f. ई rindern: गव्ययी लग्भवति निर्णिगव्ययी RV. 9, 70, 7.

गव्ययु adj. Rindvieh begehrend: आ दिवस्पृष्टमश्रुयुर्गव्ययुः सोम रोक्ष्मि इV. 9, 36, 6. 98, 3. — Geht auf ein nicht vorhandenes denom. von गव्य (गव्यत्) zurück. Vgl. गव्य.

गव्या (von गव्य) f. 1) Lust nach oder an Rindern, im gleichlaut. instr.: अस्मन्त प्र वाञ्छिनो गव्या सोमसो अश्रया इV. 9, 64, 4. गव्या षु षो यत्रा पुराश्रयात् रथया। वृत्तस्य मन्दाह 8, 46, 10. Der volle instr. गव्याया im folg. Beispiele bedeutet entweder mit Inbrunst, Begierde oder aus Lust nach dem was von der Kuh kommt, — nach Milch: अया धिया च गव्याया, यत्सोमं सोम श्रभवः 8, 82, 17. — 2) Kampfust, im gleichlaut. instr.: गव्या तृत्सुयो अज्ञगव्याधा नून RV. 7, 18, 7.

गव्यु (wie eben) adj. 1) a) an Rindern, Kühen Lust habend: अश्रुयुर्गव्यु रथयुर्वसुपुरिन्द्र इहायः तयति प्रयत्ना इV. 4, 31, 14. तं न इन्द्र वाञ्छयुस्त्वं गव्युः शतक्रतो तं क्षिरण्ययुर्वसो 7, 31, 3. — b) darnach verlangend: तामिदेव तमो समेश्रुयुर्गव्युः VALAKH. 5, 8. काम इV. 8, 67, 9. रथ 4, 31, 14. nach Milch verlangend: गव्युनां अर्थ परि सोम सिक्तः 9, 97, 15. — 2) brünstig: (सोमः) गव्युरचिक्रदत् पवमानो क्षिरण्ययुः (zugleich in der Bed. 1. b) RV. 9, 27, 4. — 3) kampfustig: प्र षो दिवः पद्वीर्गव्युरर्चन्सत्वा मवीरिमुञ्चन्निर्वय्यात् इV. 3, 31, 8. अतारिपुर्नता गव्यवः 33, 12. वज्र 6, 41, 2. गव्यवो ऽनवो दुक्ष्वश 7, 18, 14.

गव्युत n. = 2000 Daṇḍa = 1 Kroça H. 887. = 4000 Daṇḍa = 2 Kroça = गव्युति 888.

गव्युति f. 1) Weideland; Gebiet, Wohnplatz: परा मे यत्ति धीतयो गावो न गव्युतिरनु इV. 1, 23, 16. आ घृतेर्गव्युतिमुत्तमम् 3, 62, 16. 8, 3, 6. उर्वो 5, 66, 3. 7, 77, 4. 9, 74, 3. 83, 8. AV. 16, 3, 6. वरीयसी TS. 2, 6, 9, 6. यमो नो गातुं प्रथमो विविद् नैषा गव्युतिरुर्कतवा उ इV. 10, 14, 2. अग्नेर्गव्युतिर्धुत आ निषत्ता 80, 6. Vgl. अगव्युति, उरु, हरे, परो, स्वस्ति. — 2) ein best. Längenmaass, = 4000 Daṇḍa = 2 Kroça COLEBR. Alg. 37. AK. 2, 1, 18. TRIK. 2, 2, 4. H. 888. 132. MBu. 3, 14848. 7, 3100. R. 6, 33, 13. RĀĠA-TAR. 3, 407. BṚĠG. P. 5, 21, 19. — Wird in गो + वृति (?) zerlegt P. 6, 1, 79, VArtt. 2, 3; wir glauben, dass in dem Worte eher ऊति zu suchen sei. Der erste Bestandtheil ist wohl गो, nicht गवि oder गव्य.

गव्यु, गव्युति eine aus गहन geschlossene Wurzel DĀṬUP. 35, 84, g. गव्युति शास्त्रं यतधीः vertieft sich in DURGAD. bei WEST. — Vgl. गाव्यु. गव्य P. 4, 2, 138 viell. so v. a. गहन. — Vgl. दुर्गक.

गहन (desselben Ursprungs wie गभीर) verwandelt das न niemals in ण गाणा तुभ्रादि zu P. 8, 4, 39. 1) adj. f. आ tief, dicht, undurchdringlich; eig. und übertr. AK. 3, 2, 34. 3, 4, 9, 42. H. 1472. an. 3, 370. MED. n. 56. अतिगहना नदो BHART. 3, 11. गहना मरुगुहा MBu. 3, 16235. R. 4, 5, 12. वन 3, 74, 7. 4, 12, 12. Hip. 1, 4, 5. 2, 26. N. 11, 25. 14, 1. KATHAS. 25, 6. बह्वृदकनिम्नोन्नतनदीवर्षगहन (देश) Suçr. 1, 130, 11. गहना ऽयं भृशं देशो गङ्गानूपो दुर्त्ययः R. 2, 85, 4. 4, 47, 16. बह्वृदनिषेधनिषिष्टिर्गहना उश्चरा च मे। कस्त्यश्चरथिहस्तो रूषिरोर्गिर्भविता मकी ॥ 2, 23, 34. गहने-अश्रमात्तेषु 3, 1, 23. सुगहना वृतिः AK. 2, 7, 18. गहनः संसारः ÇĀNTIC. 3. 15. कर्मणो गतिः BHAG. 4, 17. विप्रधर्म MBu. 12, 7310. सेवार्थं PAÑKAT. I. 317. VER. 30, 1. माया BṚĠG. P. 4, 7, 30. मोक्षमहिम्नं ÇĀNTIC. 1, 8. अतर्क्य-हेतुगहना 7. Beiw. Çiva's MBu. 13, 897. — 2) n. a) Abgrund, Tiefe: अ-भ्यः किमामोद्गहनं गभीरम् इV. 10, 129, 1. Daher = उदक Wasser NĀIGU. 1, 12. Nir. 14, 11. — b) ein unzugänglicher Ort, Versteck, Schlupfwinkel, Dickicht, Waldesdickicht; unerforschliches Dunkel: हरे चत्पाय च्क्ष्मस्रहनं यदिन्नत् इV. 1, 132, 6. आत्मास्मिन्सदेहे गहने प्रविष्टः ÇAT.